

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

**“ILMIY TADQIQOT METODOLDIGIYASI”
FANI BO'YICHA
SILLABUS**

(magistratura mutaxassisligi 1- kurs talabalari uchun)

Bilim sohasi: 400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410000 – Biznes va boshqaruv
Magistratura mutaxassisligi: 70410102 – Iqtisodiyot

Modul / FAN SILLABUSI

Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari fakulteti
70410102 – Iqtisodiyot

Fan nomi:	<i>Ilmiy tadqiqot metodologiyasi</i>
Fan turi:	MAJBURIY
Fan kodi:	ITM 1105
Yil:	1
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	30
Seminar mashg'ulotlar	30
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Test
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad – Talabalarda tadqiqot olib borish texnologiyasi, yangi bilimga erishish yo'llari va usullari, empirik va nazariy tadqiqot metodologiyasi, olingan natijalardan nazariy va amaliy yo'nalishlarda foydalanish haqida bilim berish, tadqiqotchilik ko'nikmasini takomillashtirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Iqtisodiyot nazariyasi
2.	Makroiqtisodiyot
3.	Statistika va ekonometrika
4.	Iqtisodiy tahlil va prognozlash

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	ilmiy tadqiqotni tashkil qilish, uni amalga oshirish rejalarini va bosqichlarini ishlab chiqish to'g'risida tasavvurga ega bo'lishlari kerak;
TN2	ilmiy ijod qilish yo'llari va mexanizmlari haqida zamonaviy tasavvurlarni bilishlari lozim;
TN3	ilmiy tadqiqot olib borish sharti bo'lgan tanqidiy fikrlash qobiliyatini takomillashtirish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	fan va texnologiyada paydo bo'layotgan innovatsion g'oyalarni loyihalarni bilib borish va o'zlashtirish uquvini shakllantirishdan iborat.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	«Ilmiy tadqiqot metodologiyasi» fanining predmeti, maqsadi va vazifalari nima ekanligini tushunib oladi.
TN6	Tadqiqotchi faoliyati va unga qo'yiladigan malakaviy talablarni anglaydi. Fanda ijod qilish, ilmiy tadqiqot tushunchasi, ilmiy tadqiqot mavzularini asoslash metodologiyasi tushunadi;
TN7	Ilmiy tadqiqotda axborot izlash va qayta ishlashni tushunib oladi;
TN8	Tadqiqot nazariy muammolari, ularni hal qilish yo'llari va bosqichlari organadi. Ilmiy tadqiqot natijalarini rasmiylashtirish va joriy qilinishi tushunadi;

Fan mazmuni	
	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)
M1	«Ilmiy tadqiqot metodologiyasi» fanining maqsadi va vazifalari
M2	Tadqiqotchi faoliyati va unga qo'yiladigan malakaviy talablarni
M3	Fanda ijod qilish
M4	Ilmiy tadqiqot tushunchasi
M5	Ilmiy tadqiqot mavzularini asoslash metodologiyasi
M6	Ilmiy tadqiqotda axborot izlash va qayta ishlash
M7	Tadqiqot metodi va metodologiyasi
M8	Empirik tadqiqot usullari
M9	Ekspirimental tadqiqotlar
M10	Ilmiy tadqiqotda modellashtirish.
M11	Nazariy tadqiqot usullari
M12	Tadqiqotda nazariy muammolari, ularni hal qilish yo'llari va bosqichlari

M13	Tadqiqotda argumentatsiya usulidan foydalanish
M14	Ilmiy tadqiqotni rasmiylashtirish va joriy etilishi.
M15	Ilmiy tadqiqotni rasmiylashtirish va joriy etilishi

Seminar mashg'ulot (S)	
S1	«Ilmiy tadqiqot metodologiyasi» fanining maqsadi va vazifalari
S2	Tadqiqotchi faoliyati va unga quyiladigan malakaviy talablar
S3	Fanda ijod qilish
S4	Ilmiy tadqiqot tushunchasi
S5	Ilmiy tadqiqot mavzularini asoslash metodologiyasi
S6	Ilmiy tadqiqotda axborot izlash va qayta ishlash
S7	Tadqiqot metodi va metodologiyasi
S8	Empirik tadqiqot usullari
S9	Ekspirimental tadqiqotlar
S10	Ilmiy tadqiqotda modellashirish.
S11	Nazariy tadqiqot usullari
S12	Tadqiqotda nazariy muammolari, ularni hal qilish yo'llari va bosqichlari
S13	Tadqiqotda argumentatsiya usulidan foydalanish
S14	Ilmiy tadqiqotni rasmiylashtirish va joriy etilishi.
S15	Ilmiy tadqiqotni rasmiylashtirish va joriy etilishi

Mustaqil ta'lim (MT)		
1	Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy shlarini bajarish	24 soat
2	Berilgan manbalarni tahlil qilish	10 soat
3	Fanga oid bo'lgan mavzu bo'yicha taqdimot tayyorlash va himoya qilish	15 soat
4	Anjumanga tezis yoki maqola tayyorlash	30 soat
5	Ta'langan mavzu bo'yicha iqtisodiy ko'rsatkichlarni yig'ish va yozma ishni tahliliy bajarish	11 soat
Jami		90

Mustaqil ta'lim (MT) mavzulari	
M1	Ilmiy bilish. Ilmiy tadqiqot va metod.
M2	Buyuk allomalarimiz ijodiyotida tadqiqot metodologiyasi masalalari

JADVALI

"S" baholilik tizimi	Evropa kredit transfer tizimi (ECTS-European Credit Transfer System)	"100" ballik s' hkala (%)
"5" (a' lo)	"A"	90 — 100
"4" (axs' hi)	"B"	70 — 89,9
	"C"	
"3" (qoniqarli)	"D"	60 — 69,9
	"E"	
"2" (qoniqarsiz)	"FX"	0 — 59,9
	"F"	

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif (lar):	T.A.Mamadjanova – TISU, "Iqtisodiyot" kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari falsafa doktori (PhD) dotsent,
E-mail:	tu.gunoy.mamadjanova@tisu.uz
Tas' hkilot:	Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, "Iqtisodiyot" kafedrasi
Taqrizchilar:	Xatamov O.Q – TerDU. Kompioter va dasturiy injenering kafedrasimudiri, i.f.d., professor. Abdulkaeva G.M. – TerDU. Turizm va mehmonxona xo'jaligi kafedrasi mudiri, i.f.f.d., dotsent

Mazkur s' hkabuz universitet Kengas' hining 2024-yil 30-avgustdagi 1-sonli yig' ilis' h yig' ilish bilan tasdiqlangan.

Mazkur s' hkabuz iqtisodiyot kafedrasining 2024-yil 28-avgustdagi 1-sonli yig' ilis' h faoliyatida tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy bo'lim bos' hlig' y.

Fakultet dekani:

Kafedra mudiri:

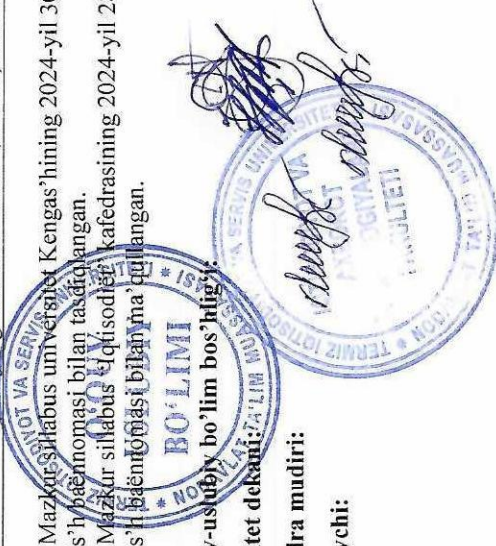
Tuzuvchi:

Z.Turayev

Sh. Yarmatov

T. Mamadjanova

T. Mamadjanova

Якуний nazorat	50	Tasdiqlangan jadval asosida	O'quv bo'limi tomonidan tasdiqlangan muddatlarda
Якуний nazorat	50	Якуний nazorat savollari test shaklida o'tkaziladi: 50 ta savol, 1 ball dan: jami 50 ball) 40 froy savollar auditoriya soati va 60 froy savollar mustaqil ta'lim topshiriqlari mavzulari asosida tuziladi.	O'quv bo'limi va dekanat tomonidan tasdiqlangan muddatlarda
Jami	100		

Talabning semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy balli har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq quyidagi formula orqali hisoblanadi:

$$ЯВ=DI+JN+ON+ЯН$$

bu erda: DI – dars mashg'ultolaridagi ishtirok; JN – joriy nazorat; ON – oraliiq nazorat; ЯН – якуний nazorat.

Estatma: dars mashg'ultolaridagi ishtiroki, joriy nazorat va oraliiq nazoratlar uchun ajratilgan jami ballar (50 ball)ning kamida 60 foizini to'play olmagan talabning якуний nazoratga kirishiga ruxsat berilmaydi.

JN (20 ball) ballar konvertatsiyasi

baho	ball	o'zlashtirish
"5"	18-20	90-100%
"4"	14-17	70-89,9%
"3"	12-13	60-69,9%
"2"	0-11	0-59,9%

ON mezonni (30 ball) ballar konvertatsiyasi

baho	ball	o'zlashtirish
"5"	27-30	90-100%
"4"	21-26	70-89,9%
"3"	18-20	60-69,9%
"2"	0-17	0-59,9%

ЯН (50 ball) ballar konvertatsiyasi

baho	ball	o'zlashtirish
"5"baho	45-50	90-100%
"4"baho	35-44	70-89,9%
"3"baho	30-34	60-69,9%
"2"baho	0-29	0-59,9%

Talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qisqartirish taqdoslas' h

M3	Ilmiy tadqiqot metodologiyasi: maqsadi, mazmuni va funksiyalari
M4	Tadqiqotchil faoliyati va unga qo'yiladigan talablar
M5	Ilmiy tadqiqot texnologiyasi
M6	Ilmiy tadqiqot: darajalari, strukturasi va shakllari
M7	Ilmiy muammo: mohiyati va xususiyatlari
M8	Ilmiy tadqiqotda axborot bilan ishlash
M9	Fanda metod va metodologiya masalalari
M10	Kompyutirli eksperiment, uning imkoniyatlari va samaradorligi
M11	Nazariy tadqiqot: xususiyati, maqsadi va vazifalari

Asosiy adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar	
1.	Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 27 iyuldagi PQ - 3151-son qarori.
2.	Перегулов,Л.В., СаидовМ.Х., Аликулов Д. Илмий ижод методологияси. –Тошкент: «Молия» нашриёти, 2002.
3.	К.А.Тулєнова Илмий tadqiqot metodologiyasi. Darslik. – Toshkent: «Innovatsiya Ziyoz», 2022, 218b.
4.	В.К. Новиков Методология и методы научного исследования. Курс лекций. — М.: Алгаир – МГАВТ, 2015.— 212 s.8.
5	Шермухамедова Н.А. Илмий tadqiqot metodologiyasi. Darslik. - Т.: «Фан ва технология», 2014 - 464 бет

Qo'shimcha adabiyotlar

1.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" gi Farmoni, 28.01.2022 yildagi PF-60-son. www.lex.uz
2.	O'zbekiston Respublikasi Prezidenti S' h.Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. 29.12.2020. https://president.uz/lists/view/4057
3.	Кетгу Ye. Howell. The philosophy of methodology. India 2013
4.	Саифназаров И., Никитченко Г, Косимов Б. Методология научного творчества. – Т.: Янги аср авлоди, 2004
5.	Qo'shoqov.S'h.S.Ilmiy tadqiqot metodologiyasi. Samarqand: SamDU, 2014 134 b.
Ахборот манбаалари	
1.	www.gov.uz - O'zbekiston respublikasi hukumat portali

2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
3. www.tradingeconomics.com – экономические показатели
4. http://www.stat.uz
5. http://www.sbu.uz
6. www.zivonet

Talabning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsif etiladi:

a) 5 baxo olis h uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq e'ritish o'lsa;
- fanning mazmunini ba'ni qilis hda ilmiylik va mantiyilik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkas hliklarga e' l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy e'ki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlas h qobiliyatini namo'ni eta o'lsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera o'lsa;
- konspektga puxta tayirlangan bo'lsa;
- mustaqil tops hiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegis hli qonunlar va bos hqa me'riy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlas htirgan bo'lsa;
- fanga tegis hli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jara'nlarni s'harxlay bilsa;

b) 4 baxo olis h uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tus'hungan, fandagi mavzularni ba'ni qilis hda ilmiy va mantiqiy chalkas hliklarga e' l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tus'hingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va tops hiriqlarni o' quv dasturi doirida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to' g'ri javob bera o'lsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta s'hakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil tops hiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegis hli qonunlar va bos hqa me'riy xujjatlarni o'zlas htirgan bo'lsa.

v) 3 baxo olis h uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tus'hunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada e'ritib, ba'ni qilis hda ayrim chalkas hliklarga e' l qo'yilsa;
- ba'ni qilis h ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkas h javoblar o'linsa;
- fan bo'yicha matn puxta s'hakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqsiz 2 baxo bilan

baholash ni mumkin:

- fan bo'yicha mas hg ulotlarga ta'rgarlik ko' rilmagan bo' lsa;
- fan bo'yicha mas hg ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo' lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni bos hqlardan ko' chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkas hliklarga e' l qo'yilgan bo' lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Talablar bilimni baholash

Ushbu fan (modul) bo'yicha talablar bilimni baholash semestr davomida o' quv materiallarini (testlar va e'zma ishlar) bajarishga asoslanadi. Dars davomida talablar 100 ballik tizimda baholanadi. Shundan, talabning dars mashg ulotlaridagi ishtiroki, mustaqil ishlar va joriy natijalar uchun 20 ball, oraliq nazorat uchun 30 ball, yakuniy nazorat uchun 50 ball beriladi. Yakuniy nazorat e'zma shaklda amalga oshiriladi. Joriy, oraliq va nazorat vazifalari quyidagicha taqsimlanadi:

TALABLAR BILIMINI BAHOLASH TARTIBI				
Reytingni baholash turlari	Maks. ball	Bajariladigan topshiriqlar	Topshiriqlarni bajarilish muddati*	
Joriy nazorat, shundan	20	O' quv jara'ni ning jadvali bo'yicha		
- Dars mashg ulotlaridagi ishtiroki	4	Talabning dars jadvaliga muvofiq ma'ruza, seminar, amaliy mashg ulot, laboratoriya mashg ulotlarida ishtirok etishi. Talabning dars mashg ulotlariga ishtirok etishlari majburiy hisoblanadi va talabning dars mashg ulotlariga ishtiroki rag'batlantiriladi.	Fanning dars jadvalidagi auditoriya vaqtiga mos holda	
- Amaliy mashg ulotlardagi faolligi	4	fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda, amaliy mashg ulotlarda og'zaki so'rov, test o'tkazish, subbat, nazorat ishi, keys stadi, kazus e'ki loyiha, kurs ishi, uy vazifalarini bajarishi	Fanning dars jadvalidagi auditoriya vaqtiga mos holda	
Mustaqil ta'lim	12	Talablar mustaqil ishlari bo'yicha berilgan savollar bo'yicha esse, konspekt tayirlaydi va amaliy mashg ulotlardagi muzokaralarda ishtirok etishi talab etiladi	Har bir mavzu bo'yicha berilgan topshiriqlarni bajarish	
Oraliq nazorat, shundan	30	Tasdiqlangan jadval asosida		
Oraliq nazorat,	30	Tanlangan MD mavzusi asosida 1 tadan tezis nashr etish 30 ball.		Dars hajmining 83,05% ni o'tgandan so'ng